

Spat – een praktijkvoorbeeld

door Annemarie Klijnhout

In deze aflevering komt het onderwerp spat aan bod. Spat is een degeneratieve aandoening van het spronggewricht. Dat wil zeggen dat er artrose of kraakbeenslijtage ontstaat. Deze slijtage gaat gepaard met botwoekering, ontstekingsreacties, pijn en stijfheid die zich uiten in kreupelheid. Uiteindelijk kunnen de gewrichtjes fuseren, dan zijn pijn en ontsteking verdwenen, maar de stijfheid blijft uiteraard.

Aan de hand van het praktijkvoorbeeld van Baldur wil ik een inzicht geven in het ontstaan van spat, welke tekenen kan je paard geven waarbij je wellicht de diagnose spat in gedachte moet houden? En dan? Wat zijn de mogelijkheden behalve een baan als grasmaaier? Bestaan er effectieve behandelingen, ook op de lange termijn, en wat betekent spat voor de training?

Diagnose

Voordat de diagnose 'spat' gesteld is hebben ruiters en paard vaak al een lange weg afgelegd. Baldur is een 'mooi' voorbeeld van het verloop van zo'n proces.

Yvonne kocht Baldur als net ingereeden zesjarige. Een pittig, vrolijk paard met een sterk karakter en een ronde buik. Rustig wordt een start gemaakt met zijn opleiding. Dat gaat in eerste instantie heel aardig. Het intölten verloopt echter moeizaam. Het tempo blijft lange tijd erg laag en er wordt slechts met hele kleine stapjes vooruitgang geboekt, ook onder deskundige begeleiding. Het aannemen van iets rechterstelling maakt het hem wel iets makkelijker, maar op het asfalt wil Baldur absoluut niet tölten. Voltjes rechtsom zijn moeilijk en de nageeflijkheid is ver te zoeken. Dat Baldur steeds drukker en lastiger wordt, wordt in eerste instantie aan zijn karakter geweten. Totdat Baldur gaat staken en omhoog komt.

Voor Yvonne is de maat vol en fysiotherapeut Guy Blom wordt erbij gehaald. Er zijn anderhalf jaar overheen gegaan voor dit stadium is bereikt.

Een gedegen kreupelheidonderzoek wijst uit dat Baldur op dat moment aan drie benen kreupel loopt. Ook rug en hals zijn niet klachtenvrij.

De wervelkolom wordt behandeld, en met een schema waarbij gedoseerd bewegen de basis is, keert Yvonne huiswaarts. Dit geeft een eliminatieproces: de relatieve rust en het effect van de behandeling zorgen ervoor dat secundaire klachten verminderen of verdwijnen. Vergelijk het met het verzwikken van je enkel: je past je bewegingspatroon aan om de pijnlijke enkel te ontlasten, waardoor je secundair

pijn in bijvoorbeeld je rug of schouder kunt krijgen. Uiteindelijk blijken bij Baldur de 'echte' probleemregio's de beide spronggewrichten te zijn.

Op de röntgenfoto's is de spat duidelijk zichtbaar: linksachter met duidelijke artrose, rechtsachter een eerste botwoekering. Wat zijn nu de opties? De keuze is op dat moment langdurige weidegang, in de hoop dat de botjes fuseren en het proces tot rust komt, of een injectie of infuus met **Tildren***. Geopteerd wordt voor het laatste, Baldur is niet het type paard dat wel vaart bij uitsluitend weidegang.

Na het infuus blijft Baldur een tijd bij Guy staan om daar goed gecontroleerd te revalideren. Alles verloopt voorspoedig, Baldur knapt goed op en ook het revalideren en opbouwen van de training thuis gaan goed. Het beslag wordt aangepast.

Een jaar lang blijft Baldur goed lopen, maar dan steken er toch weer wat problemen de kop op. Nageeflijkheid, souplesse en

ontspanning worden minder.

Dit is het moment waarop ondergetekende er als holistisch werkend fysiotherapeut naar gaat kijken. Bekken en wervelkolom geven weer klachten, naast toch ook weer iets reactie op het linker spronggewricht. Acupunctuur, manipulaties en voedingssupplementen zoals glucosaminecomplex en omega 3-6-9-olie geven verlichting en zorgen ervoor dat het met rijden ook weer de goede kant op gaat.

Toch moeten we na een jaar helaas constateren dat ook deze aanpak niet afdoende is om de klachten geheel onder controle te houden. Wat precies de aanleiding is, weten we niet, maar Baldur krijgt meer pijn en gaat weer slechter lopen. Ook zooltjes bieden geen soelaas. Het is tijd voor de volgende stap. De keuze is tussen herhaling van het Tildren-infuus of het laten implanteren van goudkorrels.

24karaat

Er wordt gekozen voor de **goudkorrels**. Deze behandeling

wordt uitgevoerd bij holistische praktijk voor dieren Den Hoek en bestaat uit het implanteren van kleine korrels goud in de acupunctuurpunten waar de pijn zich concentreert. Deze plekken liggen soms ver van de oorsprong (in dit geval spronggewricht) vandaan. Het effect van het goud is een continue stimulant van deze punten, dus 24 uur per dag, 7 dagen per week acupunctuur. Het dier kan weer pijnvrij bewegen, maar de oorzaak wordt hiermee uiteraard niet weggenomen.

Bij Baldur worden maar liefst 13 korrels gezet; hij blijkt meer pijn te hebben dan hij laat merken, iets wat vaker voorkomt bij paarden van het 'houttype'.

Na de behandeling duurt het nog een paar weken voor hij helemaal beseft dat hij zijn lijf weer kan gebruiken zoals dat bedoeld was, maar sindsdien loopt hij als een zonnetje.

Eind goed..?

Zoals ook Tildren de werkelijke oorzaak van de klachten niet wegneemt, is dat ook bij de goudkorrels niet het geval. De artrose blijft aanwezig maar het wegnemen van de pijn geeft tijd om de ontstekingsreactie tot rust te laten komen en de fusie te laten ontstaan. Hoe lang de pijn bij deze vorm van behandelen wegblijft,

kan per individu verschillen*. Een vervolgbehandeling is mogelijk. Belangrijker is echter om goed te beseffen wat bovenmatige slijtage in de spronggewrichten veroorzaakt. Immers, voorkomen is beter dan genezen of oplappen. Erfelijke factoren kunnen mogelijk een rol spelen bij een paard dat op zeer jonge leeftijd, met weinig kilometers op de teller al problemen vertoont.

Daarnaast kan overgewicht, en met name een teveel aan suikers of eiwitten in het dieet, de gezondheid van het kraakbeen beïnvloeden. Kraakbeen is opgebouwd uit suiker- en eiwitverbindingen, naast collageen (bindweefsel) en water. Een afwijking in het dieet op jonge leeftijd heeft gevolgen voor de groei. Ook koper en mangaan spelen hierbij een rol.

Training is dé factor waar we direct mee aan de slag kunnen. Het voorkomen van overbelasting van de spronggewrichten is iets waar iedereen rekening mee kan houden bij het trainen van vooral het jonge paard.

Gewrichten hebben ieder een vlak waar het kraakbeen het dikst is. Dat is de richting van beweging waarin de belastbaarheid het grootst is. Wanneer een paard de gewrichten anders gaat belasten, worden dunnere kraakbeenlagen belast. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er veel op cirkels of in zwaar zand gewerkt wordt. Kraakbeen is als een spons, het is enorm veerkrachtig en werkt als schokdemper. Er zit echter een limiet aan

de hoeveelheid en intensiteit van de schokken die (jong) kraakbeen kan opvangen. Veel werken op een harde bodem, zoals dit op een ovaalbaan het geval kan zijn, maar op het asfalt zeker het geval is, dient dus vermeden te worden. Ook geldt: hoe hoger het tempo, hoe harder de klappen. Een paard dat draaft heeft al te maken met 2x zijn eigen lichaamsgewicht op zijn hoeven.

Een andere factor is balans: een jong paard heeft moeite met het dragen van het ruitergewicht. Niet alleen qua spierkracht in bil-, broek- en buikspieren, maar ook in coördinatie. Bovendien is hij snel moe. Hierdoor ontstaan compenserende bewegingspatronen, die weer leiden tot incorrecte belasting van de gewrichten.

Denk hierbij aan zwaaien of uitdraaien van de achterbenen. Naast een zorgvuldige, rustige opbouw in de training is dus ook het rechtrichten voor ieder paard van belang teneinde de gewrichten op de correcte manier te belasten.

Belangrijk is het beseffen dat 'kleine' zaken zoals moeite met nageven, tölten, draven, voltes al een teken kunnen zijn van pijn of ongemak ergens in het lijf. Want er is een hele lijst te bedenken van aandoeningen die 'klein' beginnen. Wacht niet tot het paard gaat staken of duidelijk kreupel

loopt, maar neem zijn gedrag serieus zodat permanente problemen in de kiem gesmoord worden. Op die manier kunnen paard en ruiter zo lang mogelijk plezier van en met elkaar hebben.

Dit artikel geeft geen volledig overzicht van alle mogelijke behandelingen van spat.

Behandeling met

ontstekingremmers of operatie bijvoorbeeld, blijven buiten beschouwing. Wel geeft het een inzicht in het lange traject dat ermee gemoeid is en de blijvende consequenties ervan. Het is daarom goed om je hier bewust van te zijn en er rekening mee te houden in opleiding en training van het jonge, maar ook het volwassen paard.

Tildren: www.tildren.com

www.metacamhome.nl voor duidelijke illustraties van spronggewricht en spat

Goudkorrels: www.holistischdierenarts.nl

Houttype: www.devijfelementen.nl

*er is onderzoek gedaan naar de resultaten van behandeling met goudkorrels: <http://www.stehd.nl>; kijk bij nieuws

Met dank aan:

Yvonne van Dijk

Guy Blom

Annika ten Napel/ Eric Laarakker, Holistische praktijk voor dieren Den Hoek

